

ХУЛОСАИ
ШҶҶРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ 6D. КОА-028-И НАЗДИ ДОНИШГОҶИ
ДАВЛАТИИ ОМЎЗГОРИИ ТОҶИКИСТОН БА НОМИ САДРИДДИН
АЙНӢ

дар бораи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D 02.05.00.- Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ)

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори ШҶҶрои диссертатсионӣ аз 30 майи соли 2019

Дар бораи ба шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, Холназаров Рухулло Муҳамадович додани дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D 02.05.00.-Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ).

Диссертатсияи Холназаров Рухулло Муҳамадович “Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои ноҳияи Лахш” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D 02.05.00.- Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ) аз тарафи ШҶҶрои диссертатсионии 6D. КОА-028-и назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни (ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 121) барои Ҷимоя пазируфта шудааст.

Диссертант Холназаров Рухулло Муҳамадович, соли таваллудаш 1989, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Аз сентябри соли 2018 ба ҳайси ассистент дар кафедраи назария ва амалияи забоншиносии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни кор мекунад.

Диссертатсия дар кафедраи назария ва амалияи забоншиносӣ ба анҷом расидааст.

Рохбари илмӣ: Гаффор Ҷӯраев, доктори илмҳои филологӣ, профессор, сарҳодими илмии шуъбаи забони Институти забон ва адабиёти ба номи Абӯабдулло Рӯдакии АИ ҶТ

Мушовири илмӣ: Раҳматуллозода Саҳидод Раҳматулло, доктори илмҳои филологӣ, узви вобастаи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, сарҳодими илмии Институти забон ва адабиёти ба номи А. Рӯдакии АИ ҶТ

Муқарризони расмӣ:

- **Мухторов Зайниддин Мухторович**, доктори илмҳои филологӣ, директори Пажӯҳишгоҳи идоракунии давлатӣ ва хизмати давлатии Донишкадаи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- **Ҳомидов Дилмурод Рачабович**, доктори илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи таърихи забон ва типологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон;
- **Муассисаи пешбар:** Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода.

Дар тақризи муассисаи пешбар-Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода омадааст, ки давраи Истиқлолият ба мо имкон медиҳад, ки ба таҳқиқи илмии масъалаҳои гуногуни забоншиносӣ аз диди нав назар намоем, зеро забон дар ҳоли ташаккул буда, ба мувоқибатҳои илмӣ ниёз дорад. Махсусан, баррасии таркиби луғавии шеваҳои забонамон аз ҳар ҷиҳат ниёз ба таҳқиқи илмӣ дорад. Мавзӯе, ки мавриди пажӯҳиши илмӣ қарор гирифтааст, бешубҳа мубрам буда, барои илми забоншиносии муосири тоҷик аҳамияти илмӣ назарӣ ва амалӣ дошта, дар номшиносии тоҷик, аз ҷумла номҳои ашхоси маҳалҳои алоҳида таҳқиқоти тоза маҳсуб мешавад.

Дар маҷмӯъ, метавон гуфт, ки муаллифи диссертатсия мақсаду вазифаҳои дар пеш гузоштаашро пурра иҷро кардааст ва як кори пухтаи илмиро пешниҳод намудааст, ки ба талаботи қорҳои диссертатсионӣ комилан муносиб ва мувофиқ мебошад.

Дар баробари дастовардҳои муҳими зикршуда диссертатсия аз камбудиву норасоӣҳо низ ҳолӣ нест, ки зикри онҳо барои такмили минбаъдаи диссертатсия хеле муфиданд, аз ҷумла:

- дар аввали диссертатсия муаллиф ба таҳлили диахронии мавод ва истифодаи методи муқоисавӣ-таърихӣ таъкид менамояд, вале дар диссертатсия ин масъала ба ҷашм намерасад;
- дар диссертатсия баъзе аз асарҳои илмии вобаста ба мавзӯи диссертатсия истифода нашудааст. Аз ҷумла, дар муқаддима, бобҳои дохилии диссертатсия оид ба таҳлили лингвистии топонимҳо анҷомдодаи Ш. Исмоилов ишорае нест;
- дар баъзе саҳифаҳои диссертатсия иқтибосоти кам оварда шудааст аз ин рӯ, андешаронии муаллиф норавшан мондааст (саҳ. 39, 55, 69, 100 ва ғ.);
- дар таҳлили номшиносии муосир усули омории пажӯҳиш нақши муҳим дорад, вале дар диссертатсия ба ин масъала камтар тавачҷуҳ шудааст;
- дар баъзе саҳифаҳои диссертатсия ғалатҳои услубӣ, имлоӣ ва китобатӣ ба ҷашм мерасанд (саҳ. 7, 16, 17, 31, 35, 39, 40 ва ғ.). Тақризи мусбат буда,

чунин хулосагирӣ дорад:

Диссертатсияи Холназаров Рухулло Мухамадович дар мавзӯи “Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои ноҳияи Лахш” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, аз рӯйи ихтисоси 6D 02.05.00.–Филология (6D 02.05.02.–Забони тоҷикӣ) таҳқиқоти анҷомёфта маҳсуб гардида, ҷавобгӯ ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аст ва муаллифи он Холназаров Рухулло Мухамадович сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, аз рӯйи ихтисоси 6D 02.05.00.–Филология (6D 02.05.02.–Забони тоҷикӣ) мебошад.

Диссертант 6 мақола ба таъб расонидааст, ки 3-тои он дар маҷаллаҳои тақризшаванда ҷоп шудааст ва 3 номгӯйи дигар фарогири мавзӯ ва муҳтавои асосии диссертатсия буда, дар маҷмӯаҳои илмӣ ба таъб расидаанд.

Номгӯи муҳимтарин қорхое, ки муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос менамоянд, чунин аст:

1. Холназаров, Р. М. Хусусиятҳои лингвистӣ ва ғайрилингвистии номҳои бачагона / Р. М. Холназаров // Паёми Донишгоҳи миллӣ. Серияи “Филология”.- 2017. - № 4/3.- С. 73-78.
2. Холназаров, Р. М. Инъикоси баъзе хусусиятҳои фонетикии шеваи ҷанубӣ дар номҳои ашхоси ноҳияи Лахш (Ҷиргатол) / Р. М. Холназаров // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Серияи “Филология”.-2017.- №5.- С. 75- 79.
3. Холназаров, Р. М. Гендер ва муносибати антропонимҳо ба он / Р. М. Холназаров // Суханшиносӣ.- 2018. - № 2.-С. 37-44.
4. Холназаров, Р. М. Номҳои рехтаи ашхос / Р. М. Холназаров // Муҳаққиқ.- 2015.- №15. – С. 5-9.
5. Холназаров, Р. М. Нақши вандҳо дар ташаккули антропонимҳо (дар асоси маводи н. Ҷиргатол) / Р. М. Холназаров // Суханшиносӣ.-2016.-№ 2.-С. 27-35.
6. Холназаров, Р. М. Таҳлили сохтори антропонимҳои “Мақтаби кӯҳна”-и С. Айнӣ / Р. М. Холназаров // Маҷмӯаи мақолот (Маводи ҷамоиши илмӣ байналмилалӣ «Устод Садриддин Айнӣ поягузори адабиёти реалистии халқҳои Осиёи Марказӣ»)- Душанбе, 16-17 апрели соли 2018.-С. 354-357.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои зерин ворид шудаанд:

Олимҷон Маҳмадҷонов-доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва амалияи забоншиносии Донишгоҳи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода. Тақриз мусбат буда, дар он зикр менамояд, ки таҳқиқ ва омӯзиши ономастикаи Осиёи Миёна таваҷҷуҳи олимону донишмандони ватанию хориҷиро солиёни зиёдест, ки ба худ ҷалб намудааст. Ҳарчанд ки маълумоти аввалин доир ба омӯзиши номшиносӣ ба охириҳои асри XIX ва аввали асри XX

мансуб бошад ҳам, вале то имрӯз яке аз бахшҳои нисбатан камтаҳқиқшудаи забоншиносии тоҷик ба шумор меравад. Мушоҳидаҳо нишон медиҳанд, ки омӯзиши ҳамаҷониба ва мушаххаси хусусияти номвожаҳо аз нигоҳи забоншиносӣ солҳои охири асри гузашта диққати донишмандону муҳаққиқонро ҷалб намудааст ва хушбахтона, имрӯзҳо ба шарофияти истиқлолияти давлатӣ ин масъала боз ҳам мубрамтару актуалӣ гардидааст. Дар забоншиносии тоҷик бобати омӯзишу баррасии хусусиятҳои этнолингвистии статистикии номвожаҳо “саҳифаҳои ҳолӣ” хеле зиёд аст ва диссертатсияи Холназаров Рухулло Муҳамадович дар мавзӯи “Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои ноҳияи Лахш” ба яке аз масъалаҳои мавриди ниёзи номшиносии тоҷик бахшида шудааст, ки аз ин бобат ҷолиби диққат ва қобили дастгирӣ аст. Бояд зикр намуд, ки дар баробари дастовардҳои диссертатсия, ки бешубҳа, дар таҳқиқи омӯзиши минбаъдаи ономастикаи забони тоҷикӣ саҳми арзандае хоҳанд гузошт, ба андешаи мо, дар он баъзе нуқсонҳои камбудихое низ роҳ ёфтаанд, аз ҷумла:

- дар баъзе саҳифаҳои автореферат тарҷумаи матнҳо ва вожаҳои таҳтуллафзӣ сурат гирифтаанд, ки ин ба мазмуни матни асл мувофиқат намекунанд (саҳ. 19, 21, 22 ва ғ.).
- дар саҳифаҳои автореферати диссертатсия баъзе камбудихои дорои хусусияти техникӣ, имлоӣ ва услубӣ ба назар мерасанд (4, 5, 10, 16, 24, 35, 66).

Нуров Пирмаҳмад-доктори илмҳои филологӣ, мудири шуъбаи илмию ташкилии Раёсати АИ ҶТ. Тақризи мусбат буда, муқарризи қайд мекунад, ки таҳқиқи номҳои ашхос дар илми забоншиносии тоҷик ба яке аз масъалаҳои муҳим табдил ёфтааст. Зеро номҳо аз умқи забон маншаъ гирифта, забони гӯёи суннатҳо, расму анъана ва фарҳангҳо махсуб меёбанд. Ҳар номе, ки бунёди қадимӣ дорад, чун нигорае дар осорхонаи маънавии ҳар қавму миллат, намоишдиҳандаи раванди инкишофи таърихӣ андешаву ҷаҳонбинии ниёгонҳои онҳо ба ҳисоб меравад. Номгузорӣ ба тифли навзод яке аз анъанаҳои қадимтарини тамоми башарият буда, дар номҳо тамаддун, андешаву маниш ва пешаву ҳунари миллат инъикос ёфта, ҳамчун маҳсули тафаккури давраҳои гуногуни ташаккули ҷамъият то ба имрӯз омада расидааст. Чун назари ҳар қавму миллат нисбат ба оламе, ки онҳоро ихота намудааст, муҳталиф мебошад, ин гуногунандешӣ, бешак, дар номгузорӣ низ акси худро ёфтааст.

Аз ин лиҳоз, мавзӯи пажӯҳишии Холназаров Р. М., дар ҳақиқат муҳим арзёбӣ гардида, аввалин таҳқиқот дар номшиносии минтақаи Рашт, хусусан, ноҳияи Лахш ба шумор меравад. Таҳқиқи номҳо аз нигоҳи гендерӣ дар забоншиносии муосир ҳанӯз хеле норавшан мебошад. Новобаста аз

муваффақиятҳое, ки дар таҳқиқот дида мешавад, ҳамчунин камбудихо низ ба назар мерасанд, ки ба он нуктаҳо таваҷҷуҳ мешавад:

- ба назари мо, хуб мешуд, ки хулосаи кор дар автореферат мукамалтар мешуд;
- ҳарчанд, муҳаққиқ покизақор бошад ҳам, баъзе камбудихои хусусияти таҳриридошта ба назар мерасад (сах. 7, 13).

Алиев Одилҷон—номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи умумидонишгоҳии забони тоҷикӣ Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни. Тақриз мусбат буда, дар он қайд шудааст, ки ҳар як марҳилаи тараққиёти ҷамъияти инсонӣ дар забон нақши худро гузоштааст. Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳо, хусусан антропонимҳои ноҳияи Лаҳш барои дарки амиқи моҳияту пешрафти илми забоншиносии тоҷик ба аҳамияти калони илмӣ ва амалӣ молик аст. Ба ин маънӣ мавзӯи мавриди таҳқиқ, бидуни шакку шубҳа, актуалӣ ба шумор меравад. Ҳарчанд дар бобати антропонимҳо дар илми забоншиносии тоҷик баъзе қорҳои таҳқиқотӣ анҷом дода шуда бошад ҳам, вале дар хусуси антропонимҳои ноҳияи Лаҳш таҳқиқоти ҷиддиву ҷамъбасти ба назар намерасад. Диссертатсияи Холназаров Рухулло иқдоми ҷиддие дар ин соҳа ба шумор рафта, самараи кӯшишу талошҳои илмӣ ва заҳмати зиёди ӯ дар ин соҳа аст. Автореферат аз баъзе камбудихо ороӣ нест:

- забони автореферат равону илмӣ бошад ҳам, гоҳо ҷумлаҳои носуфта дар саҳифаҳои 5, 13, 15 ва 17 ба назар мерасанд;
- дар саҳифаҳои 4, 7 ва 19 сиву се номи олимон такрор ба такрор оварда шудаанд;
- дар саҳифаи 18 омадааст: “аксарияти номҳо... аз нигоҳи гендер тафовутҳои хосаро инъикос намудаанд. Ин тафовутҳо дар қисмати фонетика мушоҳида мешаванд. Масалан, ... агар ба мард тааллуқ дошта бошад, ба сурати Маҳабат... агар ба зан мансуб бошад, Муҳабат истифода мешавад” (сах. 18). Ин ҷо муаллиф танҳо як мисол овардаасту ҳалос. Ҳол он ки бо як мисол исбот кардани фикри худ амри маҳол аст;
- баъзан аломатҳои китобат риоя намешаванд.

Тӯраев Бурҳониддин— номзади илмҳои филологӣ, ходими калони илмии Институти забон ва адабиёти ба номи Абӯабдулло Рӯдакии АИ ҚТ дар тақризи мусбати худ зикр менамояд, ки дар илми эроншиносии муосир дар тӯли даҳсолаҳои охир ба таҳқиқи бахши ономастика, ба вижа номҳои ҷуғрофӣ ва антропонимия (номҳои ашхос)-дараҷаи истеъмол, маъно, сохтор, пайдоиш ва минтақаи густариши онҳо таваҷҷуҳи бештар зоҳир мешавад. Минтақае, ки мавриди пажӯҳиши муҳаққиқи ҷавон-диссертант Холназаров Рухулло Муҳамадович гардидааст, аз лиҳози таърихӣ ва забоншиносӣ воқеан ҷолиб аст,

зеро муқоисаи номҳои тоҷикӣ ва қирғизӣ, ки муносибатҳои ду халқи гуногунзабонро, ки асрҳо боз дар як минтақа умр ба сар мебаранд, инъикос мекунад. Минтақаи сарҳадии бо Ҷумҳурии Қирғизистон ва дорои аҳолии зиёди қирғиззабони Лахш дар ҳолати кунунии худ то андозае вазъи ташаккули забони тоҷикиро дар ҳудуди минтақаи мазкур инъикос мекунад. Ва аз нигоҳи лаҳҷашиносӣ низ минтақаи мазкур вижагиҳои хоси худро дорад. Ҳамин раванди таърихӣ дар тамоми қишрҳои забон, ҳатто дар топонимия ва антропонимия мунъакис гардидааст. Ин барои забоншиносӣ, ба хусус таърихи забон, ономастика ва лаҳҷашиносӣ маводи хуби илмӣ дода метавонад. Дар баробари ин, баъзе эродҳо пешниҳод шудааст, аз ҷумла гуфта мешавад:

- дар автореферат баъзе аз асарҳои илмии вобаста ба мавзӯи диссертатсия истифода нашудааст. Аз ҷумла, дар муқаддима, бобҳои дохилии диссертатсия ва дар феҳристи илмии автореферат асарҳои илмии оид ба антропонимҳо ва таҳлили гендерии онҳо анҷомдодаи Б. Б. Тӯраев ишорае нест;
- дар автореферат диссертатсия ягон ишораи истифодаи маъхазҳо дида намешавад;
- дар саҳифаи 14-и автореферат дар баҳши номҳои иқтибосӣ вожаи «Ҳайдар»-ро, ки ба арабӣ буданаш шубҳа аст, онро арабӣ додааст. Оид ба ин вожа ишораҳои махсуси эроншинос В. А. Лившиц ва Бобоназар Бобохонов вучуд дорад;
- зеро номҳои сомӣ, номҳои Довуд, Юнус, Мӯсо, Юсуф, Яъқуб ва ғайраро меорад, ки онҳо сомӣ набуда, балки ҳомӣ мебошанд, арабҳо аз шохҳои сомианд. Аслан, дурусташ ҳомиву сомӣ аст, зеро онҳо аз як оилаанд;
- дар автореферат рӯйхати адабиёти илмии истифодашуда оварда нашудааст.

Шафоатов Азал- номзади илмҳои филологӣ, мудири кафедраи забони тоҷикии Донишқадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба номи С. Раҳимов дар тақризи мусбати худ қайд мекунад, ки таҳқиқи номҳои одамон (антропонимия), ки як баҳши ономастика махсуб меёбад, мавзӯи мубрам ва актуалии илми забоншиносӣ аст. Дар давраи Истиқлолият, хушбахтона масъалаҳои мубраму муносири забоншиносӣ, дар соҳаҳои ономастика, лаҳҷашиносӣ, этнолингвистика, сотсиоллингвистика, забоншиносии гендерӣ ва ғайра мавриди назари муҳаққиқон қарор гирифтаанд. Солҳои охир бештар тавачҷуҳи олимону мутахассисони ҷавон ба риштаи ному номшиносӣ равона шудааст, ки боиси дастгирӣ аст.

Ба мавзӯи “Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои ноҳияи Лахш” даст задани Холназаров Рухулло Муҳамадович ҳам бесабаб нест. Чунки антропонимҳои сокинони ноҳияи Лахш дар муҳити дузабонӣ-тоҷикӣ ва қирғизӣ

ташаккул ёфта, дар баробари вижагиҳои забонӣ, ҳамчунин расму оини ин ду миллати бо ҳам дӯст дар антропонимҳо инъикос ёфтаанд. Дар баробари муваффақиятҳо баъзе камбудии хусусияти таҳрирӣ дида мешавад. Аз ҷумла:

- дар саҳифаи 23 автореферат ҷумлаи “Ҳамчунин нақши пасвандҳо аз нигоҳи занонаву мардона дар мисоли антропонимҳои ноҳияи Лахш дар ин баҳши диссертатсия ба таври васеъ баррасӣ гардидааст” ба шакли зер таҳрир мешуд: “Ҳамчунин, дар сохтани антропонимҳои занонаву мардонаи ноҳияи Лахш нақши пасванд муҳим буда, дар диссертатсия ба таври васеъ баррасӣ гардидаанд”;
- дар баъзе саҳифаҳои автореферат ғалатҳои хусусияти имлоӣ ва китобатӣ дида мешавад (3, 23).

Муқарризони расмӣ дар баробари муайян кардани баъзе нуқсонҳои автореферати диссертатсия (тоҷикӣ ва русӣ) муҳимияти ҷанбаҳои назариявӣ амалӣ, навоарӣ ва дастовардҳои шоёни муаллифи диссертатсияро низ таъкид кардаанд.

Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо он асоснок мегардад, ки онҳо мутахассисони варзида дар соҳаи таърихи забон, номшиносӣ ва шевашиносӣ буда, дар ин самт асару мақолаҳои зиёде таълиф карданд, ки мазмун ва муҳтавои онҳо ба мавзӯи диссертатсияи мазкур наздикӣ дорад. Муассисаи пешбар яке аз муассисаҳои бонуфузи илмӣ соҳаи филология дар ҷумҳурӣ ба шумор рафта, бо мутахассисони варзидаи худ дар самти таҳқиқи таҳлили масоили умдаи таърихи забон, ономастика, лаҳҷашиносӣ хеле маъруф гардидааст.

Шӯрои диссертатсионӣ таъкид менамояд, ки докторант дар асоси маводи зарурӣ ва фаровон хусусиятҳои забонӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои соқинони ноҳияи Лахшро (собик Ҷиргатол), ки дар муҳити дузабонӣ- тоҷикӣ ва қирғизӣ умр ба сар мебаранд, ба таври дақиқ мавриди таҳлил ва баррасӣ қарор додааст.

Пешниҳод шудааст, ки таҳқиқи антропонимҳое, ки дар муҳити дузабонӣ ташаккул ёфтаанд, ҳамачониба, хусусан аз нигоҳи гендерӣ на танҳо дар заминаи асарҳои ҷудогона, балки дар як мавзеи муайяни ҷуғрофӣ низ васеътар омӯхта шавад. Дар робита бо ин, таҳқиқи антропонимҳо аз ин нуқтаи назар имкон медиҳад, ки ҳам урфу одат ва анъанаҳои миллии халқҳои гуногунзабон ва ҳам таркиби лаҳҷаи онҳо муайян карда шавад.

Аҳамияти назарии таҳқиқот. Аҳамияти илмӣ таҳқиқоти антропонимҳо аз он иборат аст, ки онҳо дар муҳити дузабонӣ: тоҷикӣ ва қирғизӣ ташаккул ёфта, барои рушди бахшҳои гуногуни забоншиносӣ, аз ҷумла луғатшиносӣ чун маводи илмӣ

хизмат менамояд. Ҳамчунин натиҷаҳои назариявии таҳқиқотро метавон дар баррасии минбаъдаи антропонимияи тоҷик истифода намуд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот. Натиҷаҳои диссертатсияро метавон дар донишгоҳу донишкадаҳо зимни дарсҳои назариявӣю амалии шевашиносӣ, луғатшиносӣ, таърихи забон ва хангоми тартиб додани луғатҳои ономастикӣ истифода намуд. Ҳамчунин, диссертатсия метавонад дар навиштани асарҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, дастуру воситаҳои таълимӣ мавриди истифода қорор гирад.

Бо назардошти мақсади асосии пажӯҳиш ва дар заминаи ҳалли вазифаҳои диссертатсия масъалаҳои асосии зерин барои Ҳимоя пешниҳод гардидаанд:

1. Дар ташаккули антропонимҳои ноҳияи Лаҳш калимаҳои иқтибосӣ (арабӣ, туркӣ –қирғизӣ, юнонӣ, ҳиндӣ, русӣ) нақши муҳимро ифода намудаанд;
2. Шароити дузабонӣ ба хусусиятҳои овоии номҳои ашхос бетаъсир намондааст;
3. Номҳои ашхос дар сохтори калимаҳо (сода, сохта, мураккаб) муҳим арзёбӣ мешаванд;
4. Номҳои ашхоси ноҳияи Лаҳш барои муайяну мукамал сохтани таркиби луғавии лаҳҷаи тоҷикони он ҷо мусоидат менамояд;
5. Антропонимҳои ноҳия барои муайян намудани ҳодисаҳои таърихӣ, иҷтимоӣ, динӣ, анъана ва ғайраро, ки дар миёни тоҷикону қирғизҳо роиҷанд, манбаи муҳими илмӣ мебошанд;
6. Муносибати таърихӣ тоҷикону қирғизҳо асрҳо боз идома дошта, инъикоси он дар антропонимҳо ифода меёбад;
7. Лаҳҷаи сокинони ноҳияи Лаҳш аз лаҳҷаҳои дигари шеваи ҷанубии забони тоҷикӣ, хусусан лаҳҷаи раштӣ, тафовутҳои махсус дорад.

Зимни таҳқиқ осори илмӣ муҳаққиқони ватанию хоричӣ истифода шудаанд, ки муҳимтарини онҳо таҳқиқотҳои И. М. Оранский, В. И. Абаев, В. А. Лившиц, З. Г. Исаева, В. А. Никонов, О. А. Сухарева, М. С. Андреев, Д. Г. Резник, А. Н. Кузмина, И. В. Бестужев-Лада, В. С. Расторгуева, О. Ф. Ғафуров, Р. Л. Неменова, Ғ. Ҷӯраев, Ш. Рустамов, Р. Р. Раҳимов, Ш. Ҳайдаров, О. Маҳмадҷонов, Ҷ. Алимӣ, Р. Шоев, С. Хоркашев, М. Аюбова, Н. Офаридоев, О. Қосимов, Д. Карамшоев, М. Султонов, Д. Ҳомидов, А. Ҳасанов, Т. Ваҳҳобов, З. Мухторов, М. Қосимӣ, А. Мирбобоев, М. Абдусатторов ва дигаронро дар бар мегиранд.

Мутобиқи мақсаду вазифаҳои диссертатсия зимни ҷамъоварии мавод аз усули пурсиш, суҳбат, мушоҳида ва усули шиносӣ бо феҳристи асомӣ дар идораи САҲШ (сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ)-и ноҳияи Лаҳш истифода

гардидааст. Барои таҳлили мавод усули диахронӣ, синхронӣ, оморӣ, таҷзия, калимасозӣ, этимологӣ ва лингвистии таҳлил муносиб доништа шудааст.

Саҳми фардии муҳаққик дар он зухур меёбад, ки ӯ антропонимҳои ноҳияи Лахшро пурра гирд оварда, вижагиҳои овозии онҳоро баррасӣ карда, дар заминаи ин хусусиятҳои фарқкунандаи лаҳҷаи сокинони ноҳияи мавриди назар аз лаҳҷаҳои дигари шеваи ҷанубӣ, хусусан аз гурӯҳи раштӣ мавриди таваҷҷуҳ қарор гирифтааст. Ҳамчунин, таҳқиқи масоили этнолингвистӣ ва таҳлили гендерӣ ва муносибати он ба антропонимҳо, ки дар илми забоншиносӣ хеле кам таҳқиқ шудааст, таҳлилу баррасӣ гардида, омори онҳо дода шуда, масоили калимасозии онҳо баррасӣ шудаанд.

Ҷаласаи Шӯрои диссертатсионии 6D. КОА-028-и назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ рӯзи 30 майи соли 2019 дар бораи ба Холназаров Рухулло Муҳамадович додани дараҷаи илмии доктори фалсафа (PHD)-доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D 02.05.00.-Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ) қарор қабул кард.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шӯрои диссертатсионӣ аз шумораи умумии 25 нафар аъзои Шӯрои диссертатсионӣ, 21 нафар иштирок дошт, ки аз ин 7 нафар аз рӯи ихтисоси 10.02.22–Забонҳои халқҳои кишварҳои хориҷӣ Аврупо, Осиё, Африқо, сокинони бумии Амрико ва Австралия (забони тоҷикӣ) мебошанд, дар ҷаласа иштирок дошт. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 21 нафар, «зид» - нест «барғаҳои безътибор» - нест

Баромади Холназаров Рухулло Муҳамадович дар мавзӯи «Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои ноҳияи Лахш» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PHD)-доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D 02.05.00.- Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ), тақризи муассисаи масъул, баромади муқарриси расмӣ доктори илмҳои филологӣ Мухторов Зайниддин Мухторович, доктори илмҳои филологӣ Ҳомидов Дилмурод Раҷабович ва муассисаи пешбарро шунида, муҳокима карда, Шӯрои диссертатсионӣ дар асоси натиҷаҳои овоздиҳии пинҳонӣ, ҳулосаи қабулкардаи худ оид ба диссертатсия дар бораи асолат, арзиш, навоарӣ ва натиҷаҳои бадастовардаи диссертант

қарор қабул мекунад:

1. Диссертатсияи Холназаров Рухулло Муҳамадович дар мавзӯи «Таҳлили лингвистӣ, гендерӣ ва омории антропонимҳои ноҳияи Лахш» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PHD)-доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D 02.05.00.-Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ) ба талаботи банди 2 ва зербандҳои 10 ва 11 «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)»-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми октябри соли 2016, №505 тасдиқ шудааст, қомилан мувофиқат мекунад.

2. Мақолаҳои илмӣ чопшудаи муҳаққиқ мазмуну мундариҷаи диссертатсияро пурра инъикос менамоянд.

3. Ба Холназаров Рухулло Муҳаммадович дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PHD)-доктор аз рӯйи ихтисос, аз рӯйи ихтисоси 6D 02.05.00.- Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ) дода шавад.

4. Аз Комиссияи олии атестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон хоҳиш карда мешавад, ки ба Холназаров Рухулло Муҳаммадович дипломи дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PHD)-доктор аз рӯйи ихтисос, аз рӯйи ихтисоси 6D 02.05.00.-Филология (6D 02.05.02.-Забони тоҷикӣ)-ро диҳад.

Раиси Шӯрои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор

[Handwritten signature]

Ҷаматов С.

Котиби илмӣ Шӯрои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

[Handwritten signature]

Мирзоалиева А.Ш.

30 майи соли 2019.